

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones mediocres sancti Bonaventure de tempore

Bonaventura <Sanctus>

Argentine, 14. III. 1496

Dominica sexagesime de epistola.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31133

facientes. *Isaie. xxvij.* Per
cussim⁹ fedus cum morte. z
cū inferno fecimus pactum.
Et illud *Matth. vj.* Nemo
potest duob⁹ dominis serui
re. Item nō opus imper/
fectum relinquētes. sed fru/
ctum temporib⁹ suis repon/
tantes *Matth. xxi.* *Daloz*
male per. z vi. s. lo. a. a. zc. Et
hoc ē quod hic tacite innui/
tur cū dicit. *Volo huic no/
uissimo. i. pfeueranti dare si/
cut z tibi. quia merces diui/
ne remuneratiōis causatur*
a pfeuerantia boni operis z
laboris. Sapie. iij. Bonoz
enim laborū glorioſus ē fru/
ctus. Denarius est regnum
celozū qui rotundus est per
eternitatem. figurat⁹ est per
sanctā z ineffabilem trinita/
tem. vſitatus per continuaz
sanctorū cbaritatem. Unus
per corp⁹ christi claritatez.
quia omnes in eandem ima/
ginem claritatis eius trans/
formabimur. *Qd dicitur. ex*
denario conuenisti mecum.
amico murmuranti. tale est
*quasi dicat. Mercedez pro/
missaz recepisti. hoc est. ima/
ginem z similitudinem me/
am. nec alterius cōſortio mi/
nuitur tibi meriti premium*

Blo. Antiqui sancti q̄ post
longa inferni tempora ad ce
lum peruenerunt qua si per
murmurationem denariuz
*accipiunt. nos aut sine mur/
muratione. quia mox vt de*
*corpore eximus premiū ac/
cipimus. Quod nobis pre/
stare dignetur zc. Amen.*

Dominica sexage/
sime de epistola.

Gloria

f ri oportet. non ex/
pedit quidem zc.
ij. Corinth. xij. *Hic quattu/
or notant. scz. Vane glie de*
testatio. Trium celozum di
*ſtinctio. Viſionis dei ſtem/
platio. Paradysi reſeratio ſi*
ue reuelatio. Unde verſus.
Gloria quid vana. quid celi
*tercia ſpera. Viſio quid do/
mini. dic quid loca ſint para*
*dysi. Primum igiſt est va/
ne glorie detestatio. et h no/
tatur cū dicitur. Non expe/
dit quidem. Et hoc propter*
quattuor cauſas. videlicet p
*pter euentum dubiuz. Pro/
uerb. xxvij. Ne glories i cra/
ſtinum. ignorans quid ſup/
uentura pariat dies. Nam*

Dominica. LX

res falsum sepe in contrari-
um venit. et gloria eorum in
confusionem cedit. iij. Reg.
xx. de benadab qui habuit
xxij. reges in exercitu suo.
Cui respondit achab. Ne glo-
rietur eque accinctus ut dis-
cinctus etc. Item pro scan-
dalo aliorum. Ex hoc enim
eueniunt inuidie iurgia et con-
tentiones. ad Gal. vj. Non
efficiamur inanis glorie cu-
pidi. inuicem puocantes. in-
uicem inuidentes. Et Pro-
uerb. xxvij. Qui se iactat et
dilatat iurgia concitat. Poe-
ta. Et tacite vesi si posses cor-
uus. haberet. Plus dapis. et
rixe multominus inuidieque

Item quia expoliat the-
saurum omnium virtutum. Isa.
xxxix. Ecce dies veniet et au-
ferentur omnia que in domo
tua sunt. et que thesaurizaue-
runt patres tui usque in diem
hanc in babilonem. non relin-
quetur quicquam. dicit dominus

Item propter abusionem
et inconuenientiam. Isaie. x.
Nunquid gloriabitur secu-
ris contra eum qui secat in ea.
aut exaltabitur serra contra
eum a quo trahitur. Quomo-
do si eleuetur virga contra le-
uantem se. et baculus qui uti-

quod lignum est. Per hec tria
accipitur triplex vana gloria.
scilicet diuitem. sapientium. et pau-
perum. que plus alijs est in-
epta et importuna. Secun-
dum est distinctio celorum.
quod notatur ibi. raptum us-
que ad tertium celum. Primus
est aereus. Unde dictum est.
Volucres celi comed. illud
Secundum est firmamentum.
Genes. i. Vocauit deus fir-
mamentum celum. Tertius est
spirituale. vbi sancti angelique
sancte anime fruuntur dei con-
templatione. quod etiam em-
pyreum dicitur. id est. igne-
um. non propter ardorem sed
propter sui lucidissimam et
purissimam claritatem. ad-
quam apostolus se dicit rap-
tum. significans quod deus ostendit
ei vitam illam in qua vi-
dendus est in eternum.

Vel mystice per tres ce-
los intelliguntur tria gene-
ra visionum. Primum est vi-
sio corporalis. cum quedam
videntur dei munere corpo-
raliter. que alij videre neque-
unt. sicut Helyseus currus
igneos et exercitus magnos
circa se. que tamen puer eius
non vidit. et Balihasar arti-
culos manus scribetis in pa-

riete. Secundum celum est imaginaria et corporalis visio. quam aliquis in extra si vel in somno videt. non corpora sed imagines rerum dei revelatione. ut Petrus vidit lintheum vel discum in quo erant omnia reptilia et quadrupedia terre et cetera.

Tercium celum est intellectualis visio. quando nec corpora nec imagines eorum videntur. sed in incorporeis substantiis intuitus mentis mira dei potentia figuratur. Ad hanc raptus est apostolus ut ipsum deum in se. non in aliqua figura videret. Et hec visio alijs duabus multo excellentior est et dulcior et iocundior. propter quod etiam paradysus ab apostolo nominatur. Possumus etiam per tres celos accipere tres ordines angelorum secundum Dionysium. qui tres ordines angelorum constituit. ternos in singulis ordinibus ponens. In primo ponit angelos. archangelos. virtutes. In secundo principales. potestates. dominaciones. In tercio thronos. cherubim et seraphim quorum tercius ordo deum vicinius contemplatur. Ad quorum similitu-

dinem deum vidisse dicit apostolus. ut sicut illi deum viderit. Tercium est visio dei. Cuius tria sunt genera. Primum appellatur corporale. quia corpus sensibus exhibet. Secundum spirituale. quia quicquid corpus non est. et tamen subiectum est. iam recte spiritus dicitur. Tercium vero intellectualem ab intellectu dictum. quia visio melior est alijs et purior. ut dicitur in gloria. Hac enim mens subiecta rapitur in illam quam regionem intelligibilius. ubi sine omni imagine corporis videt perspicuam veritatem nullis opinionum falsarum nebulis fuscata. Ibi virtutes anime non sunt operose ac laboriose. non enim opere transantie libido refrenatur. nec opere fortitudinis adversa tolerantur. nec opere iusticie iniuriam puniuntur. nec opere prudentie mala vitantur. Una ibi et tota virtus est amare quod videas. et summa felicitas habere quod amas. Ibi vita beata in suo fonte bibitur. inde aliquid aspergitur huic humane vite ut in tempestatibus huius seculi. temperanter. fortiter. iuste. prudenterque vivatur. propter illam veritatis visionem. ubi est segura quies. ubi deus videtur non per corporalem visionem. ut in

Dominica. LX

monte syna. vel spiritualement
ut vidit Isa. et Joh. in apoc.
sed per speciem propriam. et non
in enigmate. vbi omnis la-
bor suscipit. Hoc modo vi-
sionis petiuit Moyses vide-
re deum. id est. in substantia
que deus est quasi multis fi-
guris viderat. et facie ad faci-
em ei locutus fuerat. quia in illa
specie que deus est. longe ineffabi-
lius et presentius et securius
videtur et archana reuelat.
In qua claritate speciei ne-
mo viciens in istis sensibus
deum videt. Hec est visio que
videretur facie ad faciem deus.
Et iste est paradysus si dici
potest paradysorum. vbi raptus
est paulus. non quod bis sit rap-
tus. sed quia vnum pro al-
tero ponitur. Raptus in para-
dysum. id est. in eam tranquillita-
tem qua fruuntur illi qui sunt
in celesti hierusalē. hoc est in
celo empyreo. sicut supra di-
ctum est. Quartus est para-
dysi reuelatio. Quod si ad litte-
ram exponimus. multas au-
ctoritates habemus que descri-
bunt paradysum terrestrem.
qui tamen non est locus pure
spirituum. sed spirituum simul et
corporum. puta hominum
animam et bestiarum. secundum Ala-

num in anticlaudianis dicentem.
Sirenes nemorum cithari-
ste veris in illum. Conuenere
locum etc. Florandus igitur quod
locus iste omnia alia loca terrestria
superat. Est enim rosarium ver-
nalis pulchritudinis. sic di-
cit Damascenus. quod attestat
tam florum quam arborum imarcescibi-
lis pulchritudo. Alanus. Non
ibi nascentis expirat gratia
floris etc. Item promptu-
arius totius plenitudinis quod
attestat affluentiam omnium bo-
norum. Augustinus. de ciuitate dei. xxi.
Quid timere aut dolere po-
terat adam in tantorum tanta af-
fluentia bonorum. vbi nec abe-
rat quicquam quod bona voluntas
posset percipere. nec inerat
quod carnem et animam felicitate viuere
posset offendere aut in al-
quo molestare. Item pome-
rium omnium fructuum suauis
et desiderabilium. quod attestat
lignum vite positum et alia li-
gna voluptatis. Item tepere-
ramentum ventorum et aurarum salu-
brius. quod attestat perpetua se-
renitas et puri aeris salubri-
tas. quia nulle ibi procelle.
nulle exalationes corrupte.
ut dicunt Beda et Bernardus.
Item omnium aquarum
dulcium et potabilium. fons et

irriguū. qđ attestat fons aq̄
rū in medio inundantium.

Item oīm loꝝ eminen
tiū. specula z pmunctorium.
qđ attestat situatiōis ei⁹ alti
tudo. q̄ vt dicit Beda luna/
rez circulū tangit. z alia mul
ta dicūt sancti de h̄ loco. A.

De euangelio.

Emen est

verbū dei zc. Lu
ce. viij. Nota q̄ttu
oz pprietates seminis pp̄ q̄s
verbo dei cōparat. Est ei vi
uificū. sapidum. durabile. et
mūdū. Uñ h̄. Scito dei ver
bū p̄ semen significatū. Est
qz viuificū. sapidū. durabile
mundū. Igit̄ prima pprie
tas seminis est ip̄m esse viui
dū. Viuit em̄ vita vegetabi
li. p̄ quā virtutē z vigorosita
tem sue speciei p̄seruat Sic
z verbū dei vitā quā in se ha
bet credentibz āministrat. et
sp̄m ip̄oz vegetat z aiām vi
uificat. Joh. vj. Verba q̄ lo
cut⁹ sum vobis sp̄s et vita
sunt. i. spiritales et viuidos
nos reddūt vita gr̄e. De vi
uacitate hui⁹ verbi dicitur
Heb. iij. Viu⁹ est em̄ sermo
dei z efficac⁹ z penetrabilior
oīm gladio ancipiti zc. Q̄d

būm dei sit vita anie. ex mul
tis auctoritatibz ptz Jo. vj.
Dixit petr⁹ ad ihm. Dñe ad
quē ibimus extra te. h̄ba em̄
vite habes Beati q̄ semināt
verba vite. pacis z cōcordie
quia multi seminant verba
discordie. rixe z ire. Prouer.
vj. Sex sunt q̄ odit dñs z se
ptimū detestat anīa ei⁹. H̄ est
illū qui semiat inter fr̄es dis
cordiam. hic est inimic⁹ ho
mo q̄ semināt zizania in me
dio tritici De talibz d̄r Osee
viij. In araneaz telas erit vi
tulus samarie. qz ventuz se
mināt. et turbinem metent.
Turbatores em̄ pacis. ple
rumqz turbinē metūt p̄fusi
onis. Josue. vij. Disturbz te
de⁹ hodie qz turbasti nos. h̄
dicit de nachoz. q̄ semē ana
thematis z inobediētie z fur
ti seminavit in exercitu filio
rū israel. z lapidavit eū om
nis pplus. Quo strā Eccli.
viij. Fili ne semines mala in
sulcis iniusticie. et nō metes
ea in septuplum zc. Gal. vj.
Que ei seminauerit hō hec
z metet. Scda pprietas ē
sapidū esse. qz qđ bene sapit
bene z nutrit. Diffinit̄ antez
sapor sic a phisicis. Sapor
est ppriū obiectū gust⁹. d̄ cui⁹

Dominica. LX

presentia sensus in organo gustabili delectatur vel tristatur. Quod bene verbo dei puenit. Quidam enim in h delectantur. quidam in h contristantur. Delectabatur ille qui dixit. Quod dulcia sunt. m. clo. t. sup m. o. m. Tristabatur ille qui erat diues et multas possessiones habens. audies ex ore domini queas deberet vendere et pauperibus dare. Quattuor saporibus conditum est sermo dei. scilicet hystorico. allegorico. tropologico. anagogico. Unde Gregorius. In sermone sacri eloquii seruanda est veritas hystorie. et postmodum redigenda est spiritaliter intelligentia allegorie. Tunc namque allegorie fructus suauiter carpitur. cum per hystorias in radice veritatis solidatur. Sunt tamen octo genera saporum. quod breuitatis causa obmittitur. Sed hoc sciendum est quod sermo dei varios et diuersos saporibus habet. quod signatum habemus Sapientia. xvj. ubi dicitur. quod manna descendebat super castra filiorum israel sicut ros. et deseruiebat vniuersi cuiusque voluntati. licet propriis determinatum saporibus haberet. Exodi. xvj. Erat autem manna quasi semen coriandri album. gustusque eius quasi simile cum melle. Simila cum

melle est predicatio de humanitate christi et eius deitate. cuius gustus vtriusque hominis anime. scilicet et corporis delectationibus deseruit. Tercia proprietates est durabiliter conseruatiuum esse. sic et verbum dei Luca. xxi. Celum et terra transibunt. verba autem mea non transibunt. Psalms. In eternum domine verbum tuum permanet in celo. Permanet inquam ad triplicem utilitatem faciendam. scilicet Ad dei mirabilia intuentium. Psalms. Narrabimus mirabilia tua etc. Ad ipsius gloriam predicandam. iuxta illud. Predicabunt populi fortitudo. tuam et an. gen. glo. tuam. Ad populum dei erudientium. Isa. xxviii. Ponet triticum in ordine. et ordeum. et milium et vicia in sinibus suis. et erudiet illum in iudicio. deus suus docebit illum. In quo ostenditur diuersitas erudiendi. quod aliter sic et aliter aliter debet erudiri. sicut docet Gregorius in cura pastore. Ad populum dei confortandum et consolandum. Proverbia. xxix. Luz prophetia defecerit dissipabitur populus. Et Zacharia. j. Et respondit dominus angelo qui loquebatur in me. verba bona. verba consolatoria etc. Sunt quidam qui velles

malo suo q̄ p̄phetie. i. p̄dica/
 ciones cessarēt. z q̄ ordines
 religiosoz viroz z p̄dicatoz
 nō essent. detrahētes z inui/
 dētes eis. z discordias z scā/
 dala seminātes inter eos. q̄
 tamē in fine p̄fundent. z in/
 nocentes viri z simplices a
 deo liberant. Job. iij. Obse
 cro te quis vnq̄ innocēs pe
 rūt. aut q̄n recti deleti sunt.
 q̄n pot̄ vidi eos q̄ opantur
 iniquitatē z semināt dolores
 z metūt eos. flante deo peris
 se. z spiritu ire sue esse p̄sam
 ptos. Isti sunt satellites pa
 schasij qui dixit ad beatā lu
 ciam. Cessabunt verba cum
 puētum fuerit ad vbera. Et
 respondit lucia. Verba dei
 cessare nō possunt. Isa. xxiij
 Semen nili messis flumis
 fruges eius zc. Quarta p̄
 prietas est esse munduz siue
 purum. nihil cōtrarij habēs
 admixtū. Job. xv. Jam vos
 mundi estis p̄pter sermonez
 quez locut̄ sum vobis. Ps̄.
 Eloquia dñi elo. c. zc. Glosa.
 Predicatio xp̄i sūt eloquia
 casta. i. sine corruptiōe simu
 lationis. Multi em̄ p̄dicāt
 veritatem sed nō caste. quia
 vendunt illā precio cupidi
 tatū bui⁹ seculi. Argēto aut̄

cōparat̄ diuinū eloquiūz. qz
 sicut int̄ oia metalla nō ē qd̄
 dulci⁹ tinniat ita int̄ oia elo
 quia s̄mo diuin⁹ dulci⁹ iso
 nat̄ mēti. Probatū terre. i. a
 tra. nihil t̄renitat̄ bñs. q̄ em̄
 de tra ē de tra loquit̄. Pur
 gatū. i. p̄ septiformē sp̄m ruti
 lans. scie. i. timor̄ z pietat̄ et
 ceteroz carismatū z donoz.
 Hic est calcul⁹ de altari sa
 cre scripture assūpt⁹ q̄ mun
 dat̄ labia Isaie p̄phe. i. p̄dica
 toris. q̄ dz h̄re mūda labia z
 eloquia pulchra. Gene. xlix.
 Heptalim ceru⁹ emissari⁹ et
 dās eloq̄a pulchritudis Tūc
 eloq̄a n̄ra sunt pulchra si fu
 rint bonis opibz redimta.
 Sed dñs p̄grit̄ de his qui
 tm̄ h̄nt labia grossa z p̄guia
 Sed opa macilēta z inedia
 cōsūpta. Job. xix. Pell̄ mee
 cō. car. adh. os m. et de. sūt t.
 la. cir. den. m. Quia m̄ci tm̄/
 mō labia et dentes h̄nt pul
 chros z nō aliud. qd̄ frustra
 z p̄nibilo ē. puer. xxvj. Quō
 frustra pulchras claud⁹ bz ti
 dias. sic indecēs ē in ore fa
 tuoz parabola. De mūdicia
 h⁹ semis dz Isa. i. Nisi dñs
 exercituum reliquisset nob̄
 semen. zc.

Dñica quinquagesime.